

Z CYKLU: BARYCZ + SARAMOWICZ.
NAJNOWSZE DZIEŁA ARCHITEKTONICZNE

THE SUNNY W KONSTANCINIE

dr arch. RAFAŁ BARYCZ

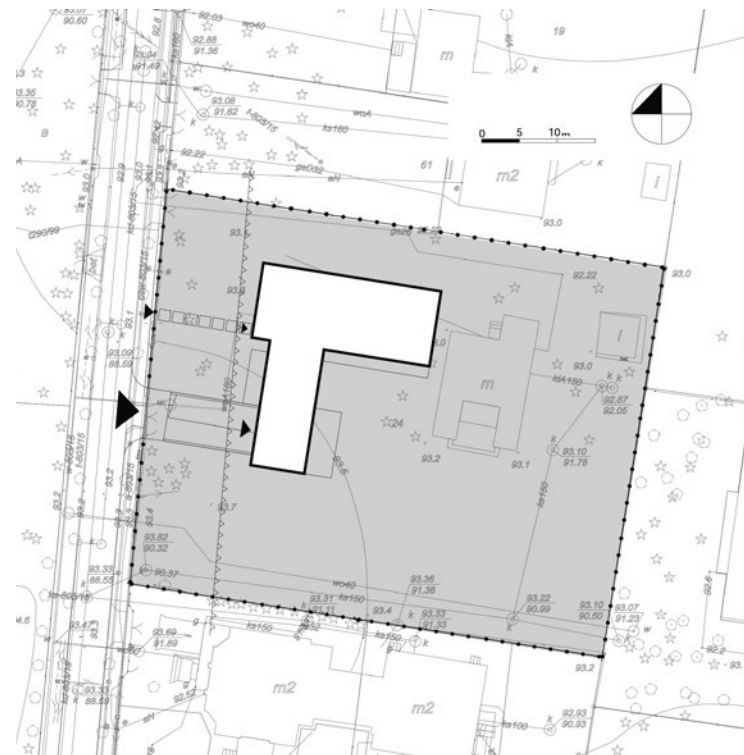
dr arch. PAWEŁ SARAMOWICZ

W serii artykułów prezentujemy najnowsze osiągnięcia architektoniczne Rafała Barycza i Pawła Saramowicza, tegorocznych laureatów Polskiego Herkulesa oraz TopBuildera. Prace Barycza i Saramowicza są wyrazem zdecydowanej wizji kształtu współczesnej polskiej architektury, która w ich rozumieniu musi być awangardowa oraz hipernowoczesna, a jednocześnie odrębna, nie naśladowcza, lecz czerpiąca z własnej historii i tradycji. Dlatego realizacje ich projektów zawsze przyciągają wielką uwagę publiczności.

Sporych rozmiarów rezydencja mieszkalna, nazwana THE SUNNY, zlokalizowana w podwarszawskim Konstancinie przy ul. Ks. Piotra Skargi, odwołuje się do kontekstu miejsca, które ma charakter, bogatą historię oraz wartościowe zasoby krajobrazu naturalnego i kulturowego.

Śladami Zdzisława Mączyńskiego

Po przeciwnej stronie działki inwestycyjnej, przy ulicy Ks. Piotra Skargi, pod numerem 18, znajduje się zabytkowa willa Dworek w Lesie. Powstała ona około 1928 r. według projektu architekta Zdzisława Mączyńskiego, późniejszego profesora i dziekana Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej. Budowę tego obiektu zlecił Jan Wedel, doktor chemii spożywczej oraz właściciel słynnej wytwórni czekolady, dla swojej przyszłej żony, Michaliny Czerneckiej. Przed II wojną światową często przyjeżdżała tu primadonna Operetki Warszawskiej, Lucyna Messal. Urządziła w tym miejscu słynne podwieczorki, na których spotykała się spora część miejscowego towarzystwa. Po wybuchu wojny budynek zajęli Niemcy, a po jej zakończeniu zamienił się w siedzibę różnych instytucji,

m.in. Polskiej Akademii Nauk, Instytutu Matki i Dziecka czy Uzdrowiska Konstancin. Nosił wówczas nazwę Fraszka.

Przysadzista, mocno zgeometryzowana, jednokondygnacyjna bryła budynku z łamanym dachem polskim stanowi połączenie stylu dworskowego z surowością modernizmu. Występują tu charakterystyczne dla warsztatu Zdzisława Mączyńskiego zmodernizowane formy klasyczne, znane z innych jego dzieł, w tym tak spektakularnych jak Bazylika Matki Bożej Bolesnej w Limanowej (1909–1918) czy gmach Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w al. Szucha w Warszawie (1927–1930)¹. Masywność elewacji frontowej od ul. Ks. Piotra Skargi rozбивa trójosiowa część centralna, nad którą góruje facjata z płaskorzeźbioną dekoracją w postaci wazonu z gałęziami i owocami winogron. Nieco odmienna elewacja ogrodowa została ożywiona półkolistym czterokolumnowym portykiem oraz spoczywającym na nim balkonem i facjatą o wolutowym szczycie dekorowanym okulesem, który ujęto w liście palmowe². Willa Dworek w Lesie jest objęta ochroną prawną wpisem do rejestru zabytków.

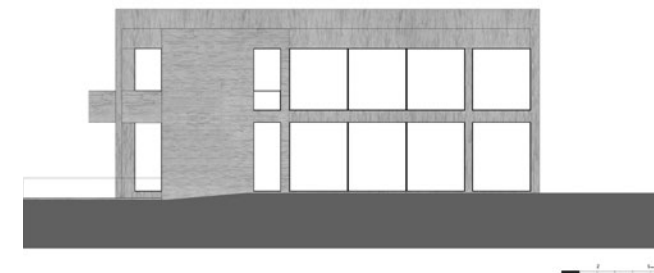
Projektowany budynek prowadzi ze swoim zabytkowym sąsiadem dialog. Chociaż wypowiedziany nowoczesnymi środkami wyrazu architektonicznego, nawiązuje kolorystyką do oblicza willi Jana Wedla. Cechą budynku projektu Zdzisława Mączyńskiego jest płowa barwa elewacji w odcieniach stonowanego beżu, która stanowi inspirację dla projektowanego budynku, gdzie zastosowano ręcznie formowaną, linearną cegłę elewacyjną Randers Tegl w jasnym odcieniu modelu Ultima 154.

Drzewo

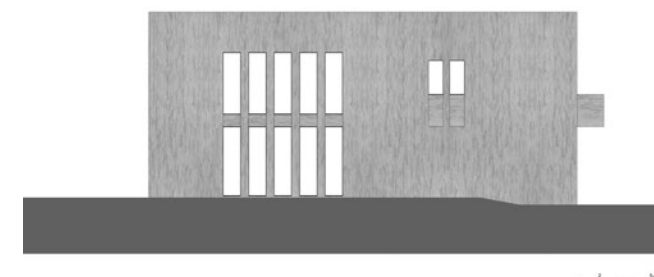
Symbolem Konstancina jest drzewo. Wszak „drzewo – to odwieczny przyjaciel człowieka; zespół matematycznie odmierzonych gałęzi, pomnażanych każdej wiosny o nową otwartą dłoń. Nasza przesłona między niebem a ziemią. Hojny ekran przed naszymi oczami”³.

W herbie Konstancina-Jeziorny widnieją dąb (brązowy pień, zielona korona) nad falami symbolizującymi rzekę Jeziorkę, nad którą leży podwarszawskie lotnisko. Herb miejscowości odzwierciedla jej nietuzinkową historię, a także charakter przestrzeni

ELEWACJA POŁUDNIOWA

ELEWACJA PÓŁNOCNA

w uzdrowskiej części kurortu, gdzie krajobraz zurbanizowany w harmonijny sposób przeplata się z naturalnym.

Konstancin powstał wszak z przekształcenia folwarku leśnego Konstancja, czyli terenu wydzielonego z dóbr oborskich, zapisanego w testamencie hrabiny Konstancji z Potulickich Skórzewskiej, a następnie rozparcelowanego przez syna Konstancji, hrabiego Witolda Skórzewskiego i jego wuję, Stanisława Mielżyńskiego, ok. 1897 r. Leśne tereny niedaleko Warszawy, położone na przedłużeniu Traktu Królewskiego z dojazdem Kolejką Wilanowską, szybko stały się popularnym miejscem budowy willi letniskowych. Na przełomie XIX i XX wieku powstało tutaj wiele okazałych rezydencji, zaprojektowanych przez czołowych polskich architektów we wszystkich modnych ówczesnie stylach⁴.

Starodrzew sosnowy, z jego klimatem oraz zapachem, w połączeniu z piaszczystą mazowiecką równiną tworzą miejsce o niezapomnianej urodzie i atrakcyjne pod względem inwestycji. Zatem zaprojektowano budynek, który w warstwie semantycznej oraz estetycznej ma być architektonicznym lustrem, w którym odbije się *genius loci*. Natura jest tu zarówno natchnieniem, jak i wzorcem, a w pewnym sensie również tworzywem. Kompozycja materiałowa ma odzwierciedlać klimat *par excellence* konstanciński oraz podkreślić tożsamość miejsca. Elewacje zostały obłożone jednolitym materiałem, którego linearny rysunek, faktura i jasnobieżowa barwa przypomina sosnową korę drzew porastających nieruchomość inwestycyjną. Jest to ręcznie formowana cegła elewacyjna Randers Tegl w formie liniowym w jasnym odcieniu modelu Ultima 154, która ma długość dwóch zwykłych cegieł i wysokość zaledwie 38 mm. Dzięki temu zabiegowi willa koresponduje z naturalnym drzewostanem i wpisuje się w otoczenie na zasadzie mimetycznej architektury. Zastosowanie systemowego ażurowego ogrodzenia palisadowego marki Fancy Fence z fornirowanych drewnianych płyt HPL o jasnej kolorystyce tożsamej z korą drzew, przekroju 70 x 6 cm, wysokości 170 cm, sprawia, że drewniana fizjonomia inwestycji nabiera totalnego charakteru.

W Konstancinie i Izabelinie

Projektowany budynek jest kolejnym, który Biuro Architektoniczne Barycza i Saramowicza realizuje w ścisłym uzdrowskim centrum Konstancina. W latach 2002–2005 przy ul. Sułkowskiego 2 w Konstancinie wzniesiliśmy STEINHAUS, czyli Kamienną Rezydencję, która wielokrotnie była opisywana w polskich mediach architektonicznych⁵, a nawet zagościła w prasie codziennej i kolorowych magazynach, przy okazji dywagacji, gdzie zamieszka ówczesna Para Prezydencka po zakończeniu kadencji i opuszczeniu Pałacu Prezydenckiego⁶. Następny, zaprojektowany przez Barycza i Saramowicza, luksusowy budynek mieszkalny w Konstancinie, w 2016 roku, był DWOREK W LESIE PLUS⁷, gdzie po raz pierwszy w naszym kraju zastosowano ekologiczne panele z kory topoli Barkhouse, wykonywane ręcznie w Stanach Zjednoczonych przez amerykańskich rzemieślników. Jeśli dodamy do tego THE CONCRETE⁸ w Izabelinie z największym w polskiej architekturze mieszkaniowej użyciem betonu

licowego oraz położoną w jego sąsiedztwie LEŚNĄ WILLE⁹ z gabionową wyprawą fasady, a przede wszystkim innowacyjnym użyciem gontu¹⁰, ogarniemy holistyczny wymiar architektury Barycza i Saramowicza w luksusowym warszawskim obszarze suburbanym.

Dom Słoneczny. THE SUNNY

Willą jest zlokalizowana na niezwyklej działce porośniętej starodrzewem sosnowym, w elitarnej uzdrowskiej części suburbium. Budynek rozplanowano w taki sposób, aby nie naruszył istniejącego drzewostanu, a jednocześnie tak, by dom i jego naturalne otoczenie stanowiły integralną, uzupełniającą się nawzajem całość. Oszczędna w formie bryła, z licznymi horyzontalnymi liniami, nawiązuje do krajobrazu piaszczystych mazowieckich równin, a obszerne przeszklenia wysokości pełnej kondygnacji, zaprojektowane wokół ogrodu, powodują, że krajobraz w naturalny sposób wnika w głąb budynku.

Projektowany dom jest obiektem słonecznym, którego układ przestrzenny zasysa słońce i światło do wnętrza. Ma to zasadnicze znaczenie w przypadku działki zadrzewionej. Duże tafle szkła zapraszają ogród i słońce do wnętrza willi. Dlatego też otrzymała ona nazwę THE SUNNY. Ręcznie formowana, długa, jasna cegła na elewacjach nadaje budynkowi ciepły charakter i fakturę, która jest parafrazą kory drzewa jako symbolu Konstancina. Proporcje elementów elewacji zostały opracowane w oparciu o zasadę złotego podziału.

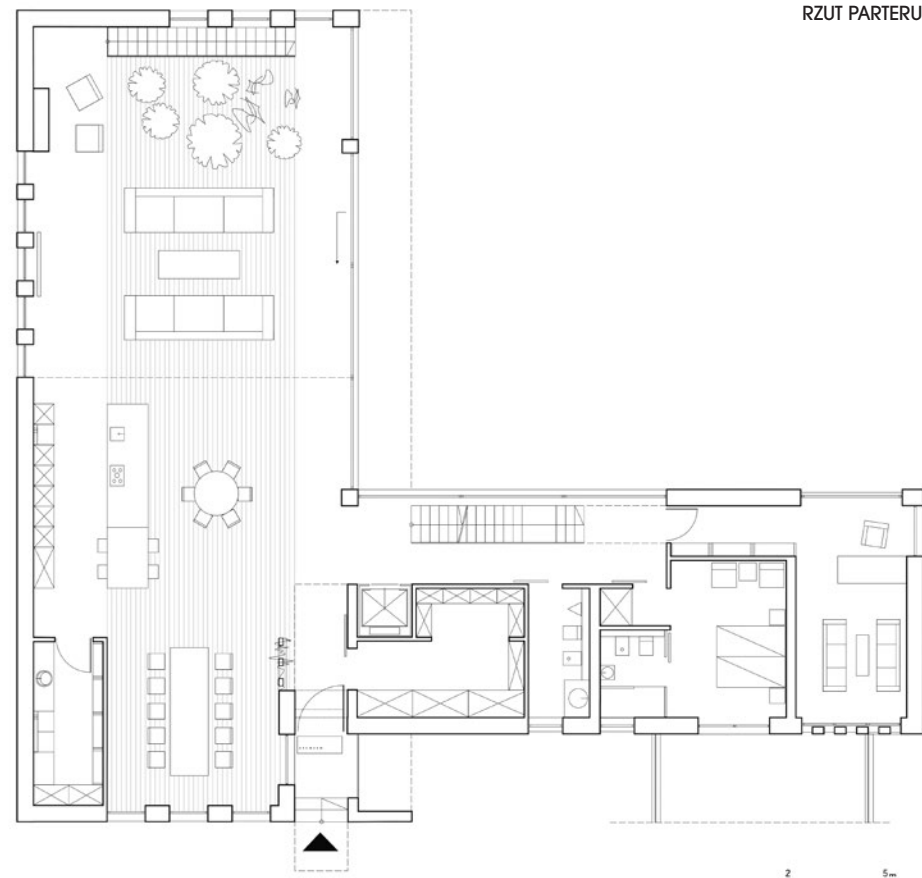
Uniwersalny plan

Przy głównym wejściu do budynku zaprojektowano strefę wejścia, z główną klatką schodową o liniowym przebiegu, windą osobową, a przede wszystkim z hallem głównym, wokół którego ulokowano garderobę na okrycia wierzchnie z przechowalnią obuwia i łazienkę dzienną. Hall ma wysokość podwójnej kondygnacji, a nad nim, w dachu płaskim, zaplanowano szklenie dachowe, dzięki czemu ta przestrzeń nabiera innowacyjnego charakteru o osiowym wymiarze.

Po lewej stronie od wejścia rozpościera się bardzo obszerna strefa pobytu dziennego o jednorodnym wizerunku przestrzennym, łącząca wygodę z funkcją reprezentacyjną, która obszernymi przeszkleniami otwiera się w kierunku południowym na ogród. Tworzy ją linearnie zaplanowany ciąg funkcjonalny, obejmujący jadalnię z dużym stołem

i widokiem na willę Dworek w Lesie, kuchnię z wyspą, aneks śniadaniowy z okrągłym stołem, salon oraz ogród zimowy. Dzięki rozległym przeszkleniom roztacza się stąd malownicza panorama na ogród. Rzut części dziennej domu został skomponowany na zasadzie otwartego planu i płynących przestrzeni. W dużym pokoju dziennym ulokowano kominek oraz przewidziano miejsce na telewizor. Do kuchni przylega pojemna spiżarnia. Strefie dziennej towarzyszy taras, mający być letnim salonem. Na tarasie można urządzić również jadalnię letnią pod gołym niebem, a następnie obie te przestrzenie można łączyć, ponieważ usytuowano tam drzwi rozsuwane. Obszerne przesuwne okna umożliwią natomiast bezpośredni kontakt z otoczeniem. Po przeciwnej stronie, patrząc od głównego wejścia do budynku, zaplanowano pokój gościnny z oddzielną łazienką, a dalej gabinet.

Piętro rezydencji ma ściśle prywatny charakter. Po lewej stronie zaprojektowano strefę prywatną rodziców. Tę osobną programowo część willi

RZUT PARTERU

Fotografie i rysunki z archiwum Biura Architektonicznego Barycz i Saramowicz

tworzy sypialnia główna, pokój kąpielowy oraz dwie duże garderoby z osobną przechodnią obuwia. Po drugiej stronie schodów znajdują się dwie sypialnie dziecięce. Ich lokalizacja ma umożliwić niezależne funkcjonowanie tej części domu, zapewniające domownikom niezakłócony komfort życia. Zaplanowano je w formie integralnych modułów funkcjonalnych, z których każdy składa się z sypialni, łazienki i garderoby. Kształt ergonomiczny sypialni pozwala na ulokowanie w każdej z nich kącika do czytania i odpoczynku.

Podziemna kondygnacja budynku zawiera z jednej strony strefę garażową i techniczną, a z drugiej pomieszczenia multimedialne oraz rekreacyjne. Bezpośrednio z hallu komunikacyjnego przechodzi się do garażu, gdzie mogą parkować cztery pojazdy. Aneks garażu stanowi pomieszczenie służące do przechowywania rowerów. Strefa techniczna ma postać integralnego modułu, może funkcjonować autonomicznie i jest dostępna wyłącznie z zewnątrz przez osobne wejście. Znajdują się tu: serwerownia, kotłownia, pomieszczenia gospodarcze i wydzielony ustęp. W północnym skrzydle kondygnacji podziemnej zaplanowano salę kinową z audytorijną widownią. Dalej znajduje się część wypoczynkowa, fitness i balneoterapii. Strefa wodolecznictwa obejmuje saunę z natryskiem oraz wannę z hydromasażem. Obok wydzielono salę do ćwiczeń gimnastycznych. Przy wejściu do tych pomieszczeń zlokalizowano niewielką przebieralnię. W głębi zaprojektowano przestrzeń ze stołem bilardowym o klubowym charakterze, do której prowadzą dodatkowe niezależne schody z salonu, które płynnie powiększają część dzienną. Ta część domu ma w znacznym stopniu jednorodnostronny charakter.

Dzięki świadomym zabiegom architektonicznym jedna z najpiękniejszych działek konstancińskiego kurortu, porośnięta sosnowym starodrzewem, daje monolitycznemu miejscu budynkowi oczekiwaną przez użytkowników, wspaniałą zieloną oprawę. Powstaje willa o ściśle autorskim charakterze, uwzględniająca specyfikę Konstancina i charakter krajobrazu Mazowsza. W opisaniej budowli jak w soczewce splatają się cele naszego działania architektonicznego, a więc konceptualizm, kontekstualizm, zdecydowane odrzucanie architektonicznej oikofobii, które zastępujemy scaleniem modernizmu z rodzimością, zakorzenieniem go w tradycji kulturowej oraz nadaniem mu cech wernakularnych, co nazywamy MODERNIZMEM TOŻSAMOŚCIOWYM.

RAFAŁ BARYCZ, PAWEŁ SARAMOWICZ
Biuro Architektoniczne Barycz i Saramowicz
www.barycz-saramowicz.pl

O AUTORACH:

Dr Rafał Barycz i dr Paweł Saramowicz to jedni z najwybitniejszych polskich architektów. Wychowankowie grażkiej i weneckiej szkoły architektonicznej, którzy w 1991 roku założyli w Krakowie Biuro Architektoniczne Barycz i Saramowicz. Są autorami kilkudziesięciu innowacyjnych budynków z segmentu architektury użyteczności publicznej, mieszkaniowej wielorodzinnej, willowej i rezydencjalnej, edukacji, sportu i rekreacji, przemysłu i handlu, a także wnętrz. Zostali uhonorowani wieloma nagrodami architektonicznymi. Twórczości Barycza i Saramowicza zostało poświęconych kilkadziesiąt publikacji w literaturze fachowej. W 2002 roku Barycz i Saramowicz byli współtwórcami Wydziału Architektury i Sztuk Pięknych Krakowskiej Akademii Andrzeja Frycza Modrzewskiego, prowadząc mistrzowską klasę projektową. Cenieni wychowawcy młodzieży architektonicznej, są promotorami wielu prac dyplomowych. Rafał Barycz jest m.in. członkiem Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej Miasta Krakowa oraz Kapituły Konkursu dla Młodych Architektów mieszczańskiego „Builder”, laureatem m.in. Polskiego Herkulesa 2021. Ogłosili kilkadziesiąt publikacji w kraju i za granicą, poświęconych zagadnieniom nowoczesnego projektowania architektonicznego. [Red.]

- 1] Krzyżanowska Hanna, Mączyński Zdzisław, [w:] Polski słownik biograficzny konserwatorów zabytków, z. 1, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Poznań 2000.
- 2] Dworek w Lesie, [w:] Wirtualne Muzeum Konstancina, www.muzeumkonstancina.pl.
- 3] Le Corbusier, Kiedy katedry były białe, Centrum Architektury, Warszawa 2013, s. 93.
- 4] Majewski Jerzy S., Konstancin. Wille i ogrody, Migut Media, Warszawa 2005.
- 5] Por.: Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, Współczesna willa w Polsce według Barycza i Saramowicza, cz. I, Builder, nr 1 (210)/2015, s. 20–21; Stacheca Agnieszka, W stylu Barycza i Saramowicza, Murator-Plus, nr 9/2002; Michalczak Janusz, Tak wygląda rezydencja, Dziennik Polski, nr 27 (18 734)/2006; Jampolska Liliana, Harmonia brył, Ładny Dom, nr 3 (89)/2006; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, Kamienna rezydencja w Konstancinie, ARCH. Dwumiesięcznik Stowarzyszenia Architektów Polskich, nr 14/2012, s. 62; Sroka Magdalena, Steinhäuser, czyli Kamienna Rezydencja w Konstancinie projektu Biura Architektonicznego Barycz i Saramowicz, PLN Design, 14.01.2021.
- 6] Np. Klukowska Katarzyna, Szpala Iwona, Gdzie w końcu wylądają Kwaśniewscy, Nowy Dzień, nr 16/2005, s. 3; Kwaśniewscy, Wprost, nr 49 (1201)/2005, s. 8.
- 7] Barycz Rafał, Współczesna willa w Polsce, Biblioteka Buildera, Warszawa 2017, s. 214–223; Michalczak Janusz, Człowiek w centrum, Dziennik Polski, nr 99 (22 149)/2017, s. 6; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, Dworek w Lesie +, Builder, nr 5 (238)/2017, s. 16–19; Żylski Tomasz, Dom jednorodzinny w Konstancinie-Jeziornie, Architektura, nr 5/ 2017; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, Dworek w Lesie +, A&B, nr 7–8/ 2018, s. 58.
- 8] Perfekcjonista. Wywiad z Rafałem Baryczem, Budownictwo Technologie Architektury, nr 1 (93)/2021, s. 24–27; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, Rezydencja mieszkalna w Izabelinie, Murator Plus, nr 10/2007; Zaczynski Michał, Geremek Rafał, Budowanie nieufności, Newsweek, nr 12/2010, s. 100–101; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, Współczesna willa w Polsce według Barycza i Saramowicza, cz. V, Builder, nr 6 (215)/2015, s. 16–17; Lewczuk Anna, Sekret betonowej twierdzy, Świat Rezydencji Wnętrz & Ogrodów, nr 3-4 (65)/2017, s. 104–111; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, Betonowa Rezydencja, Builder, nr 4 (237)/2017, s. 22–26; Cruz Maria, Concrete Warszawa, Trends, nr 64/2017, s. 30–32; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, The Concrete, [w:] Archipendium, Archimap Publishers, Berlin 2017; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, Betonowy Dom w Polsce, Magazin Domov, 17.04.2017; Hojniak Magdalena, Światowa nowoczesność z rodzimej pracowni, Krakowski Rynek Nieruchomości, nr 7/2017, s. 24–25; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, The Concrete, A&B, nr 7-8/2018, s. 57; Ignaciuk Emilia, Dom the Concrete w Izabelinie, Architektura, nr 4 (283)/2018, s. 74–78; Concrete, film dokumentalny, produkcja: Deutsche Welle, reżyseria: Philip Kretschmer, Berlin 2018; Artman Marta, The Concrete – dom z betonu, Sztuka Architektury, 18.05.2018; Liszka Anna, Awangardowo, nowoczesnie, ale czerpiąc z tradycji, Property Design, 22.01.2020; Sroka Magdalena, The Concrete. Projekt Biura Architektonicznego Barycz i Saramowicz, PLN Design, 15.08.2020; Bies Dobrawa, The Concrete, czyli konkretny dom z betonu, Architektura&Biznes, 3.11.2020; Baca Agata, Najlepsze domy w Polsce: The Concrete projektu Barycza i Saramowicza, F5, 11.11.2020; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, The Concrete, [w:] Archipendium 2020. Best of 10 Years, Archimap Publishers, Berlin 2020; Pięciak Paweł, The Concrete wśród drzew, Budownictwo Technologie Architektury, nr 1 (93)/2021, s. 32–35.
- 9] Wilczyńska Gabriela, Dwa światy, dwa skrzydła, Dom&Wnętrze, nr 1 (160)/2009, s. 148–151; Stasiak Wojciech, Dom światowy, dom polski, Ładny Dom, nr 4 (186)/ 2014, s. 10–15; Bień Joanna, Pionierski projekt z krakowskiej pracowni, Krakowski Rynek Nieruchomości, nr 2 (483)/2014, s. 12–13; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, Forest House in Izabelin near Warsaw, ArchDaily, 10.04.2014; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, Casa Forestal, Plataforma Arquitectura, 22.04.2014; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, Gozdna Hiša, Hiše, nr 5 (83)/2014, s. 76, 77; Lewczuk Anna, Legenda Przyszłości, Świat Rezydencji Wnętrz & Ogrodów, nr 5-6 (48)/2014, s. 118–119; Michalczak Janusz, Nowoczesny dom z gontu i gabionów, Dziennik Polski, nr 47 (21 186)/2014, s. 8; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, Architektura z gontu i gabionów, Builder, nr 2/2014, s. 80–84; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, Współczesna willa w Polsce według Barycza i Saramowicza, cz. II, Builder, nr 2 (211)/2015, s. 24; Modernes Einfamilienhaus. Attraktive Fassadengestaltung mit Gabionen, Dea Vita, nr 10/2015; Cymer Anna, Leśna Willa z Biura Architektonicznego Barycz i Saramowicz, Sztuka Architektury, 27.03.2017; Souza Eduardo, A versatilidade dos muros de gabiao: de obras de infraestrutura a mobiliários urbanos, ArchDaily Brasil, 3.10.2018; Bies Dobrawa, Leśna Willa w Kampinoskim Parku Narodowym, Architektura&Biznes, 14.07.2020; Sroka Magdalena, Leśna Willa projektu Biura Architektonicznego Barycz i Saramowicz, PLN Design, 2.06.2020; Baca Agata, Najlepsze domy w Polsce: Leśna Willa projektu Barycza i Saramowicza, F5, 19.08.2020; Barycz Rafał, Saramowicz Paweł, Leśna Willa, [w:] TopBuilder 2020, Builder Corp, Warszawa 2020; Baca Agata, Najlepsze domy w Polsce: 10 najlepszych domów w 2020 roku, F5, 11.01.2021.
- 10] Syska Anna, Neowernakularyzm czy powrót do źródeł. Wykorzystanie gontu we współczesnej architekturze, [w:] Gont, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Katowice 2017, s. 147–156.